

Posudek diplomové práce:
Miroslav Koval': Pastierska starostlivosť o starých ľuďí –
Problematika veľkého vekového rozdielu medzi farárom a členmi zboru
v Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku

Struktúra druhej verze diplomovej práce zůstává nezměněná: Diplomant své téma volí na základě zkušeností, a to jak vlastních, tak zkušeností svých kolegů-farářů, kteří nastoupili na sbor a většinu jejich pastorační práce tvoří setkávání s lidmi vyššího věku. Mladí kazatelé vyjadřují svůj dojem, že na jejich straně vznikají určité problémy jak v otázce komunikace, tak ale například nedostatku životních zkušeností a mají i dojem z nepochopení na straně seniorů. Anketa mezi seniory, uveřejněná v závěrečné části práce, nic takového však nepotvrzuje.

Autor se tedy rozhodl zpracovat dané téma jednak po stránce teoretické, jednak prostřednictvím malé ankety. Pohled na obsah práce ukazuje, že diplomant svou práci strukturuje vcelku dobře. Vychází z biblického základu, přechází k psychologicko-sociálnímu pojetí problematiky stáří a dostává se k vlastní pastorační tematice. Závěrečnou kapitulu tvoří popis a výsledky ankety jak mezi faráři tak mezi seniory šesti sborů své církve. Při pohledu na strukturu práce však narážíme na jeden z nedostatků: problematika nahlášená v podtitulu se zde neobjevuje. Zmíněna je až v kapitole závěrečné.

„Biblické východisko“ stručně shrnuje a komentuje několik biblických odkazů, které mají doložit důstojnost, požehnání a moudrost stáří. Autorovou tezí je, že pastýřská ani jiná služba ve prospěch starých lidí není explicitně uváděna, můžeme vycházet leda z obecné lásky k bližnímu (3 a 50). Nemyslím, že by podobná diplomová práce musela obsahovat kompletní výčet biblických míst ohledně stáří a podrobnou exegezi daných míst. Avšak, deklaruje-li se autor jako teolog kalvínské, tedy biblické tradice (49), pak by měl s biblí nakládat obezřetněji. Není zde sice přímý příkaz k pastorační práci starých lidí (ostatně ani jiných věkových skupin), ale jisté specifické zásady pro vztah a místo starých lidí ve sboru zde jmenovány jsou (1Tm 5,1nn; 1Pt 5,5). Nehledě na krásná zaslíbení právě pro starce (Jl 3,1; Sk 2,17) a stařeny (Zach 8,4; Iz 65,20 aj.). Velmi by mě zajímalo, jakým způsobem diplomant na základě uvedených citátů dospěl ke své interpretaci, že jsou dokladem pro to, že úcta ke starším přináší společnosti požehnání (3).

Druhá kapitola pojednává o problematice stáří a stárnutí z hlediska vývojové psychologie. Diplomant vychází z několika konceptů (Příhoda, Vágnerová, Stuart-Hamilton), aniž je nějak podrobuje kritice či vzájemné diskusi. Nesporně zajímavý je závěrečný exkurz této kapitoly o pojetí stárnutí u Augustina. Věren svému referujícímu stylu, nenechal se diplomant ani zlákat ani vyprovokovat poslední větou (15) k žádné reakci. Může být tedy předmětem rozhovoru u obhajoby.

Další, nejobsáhlejší kapitola se věnuje již problematice pastorační, a to v obecné rovině i specificky zaměřené na stáří. Referuje opět o podnětech z několika učebnic, aby dospěl k řadě možností, jak se starými lidmi ve sboru pracovat. Nejen v této kapitole, ale v celé práci je patrný důraz na význam a pozitiva sborového společenství pro pastorační práci. Přestože je patrná snaha o pohled z více perspektiv, a je zřejmá i výrazná změna oproti první verzi diplomové práce, trpí tato kapitola řadou nesrovnalostí. Z diplomantova tvrzení se zdá, že psychoterapie je prostě nižší a užší perspektiva péče o člověka než pastorační (16n). To je to jediné, co teolog (opírající se pouze o V.E.Frankla!) k této problematice může říci? Nepovažoval bych za deficit předložené práce, kdyby se zde tato problematika neobjevila. Jestliže se jí ale přesto chce věnovat, je to chvályhodné, ale u obhajoby nechť autor předloží ještě jiné možnosti řešení tohoto vztahu a pokusí se také diferencovat mezi psychoterapií a psychiatrií atd. Je autorem definice cílů psychoterapie a náboženství (17, pozn. 16) diplomant? Co je tím myšleno? Poněkud neurovaně působí kapitola o zpovědi (25), která by mohla být zařazena

mezi formy rozhovoru. O zpovědi se mnoho nedozvíme. Kapitola o pravidlech rozhovoru se neobjevuje, zato banální upozornění o nutnosti přizpůsobit rozhovor možnostem starého člověka (24, pozn. 19).

Na poněkud neujasněnou koncepci či nereflektované užívání pojmů ukazuje i odpověď na základní otázku, co je vlastně úkolem pastorače. Ta má „dosvědčovat“ (16), má „dodat sílu“ (23), „nést zvěst evangelia“ (tamtéž). Ovšem jindy je definována jako vzájemná „komunikace“ či dokonce „poradenstvo“ (tamtéž). Při obhajobě bude mít diplomant příležitost tyto cíle utřídit. Podobně si nejsem jist, zda citát z Jana Pavla II. (28, pozn. 20) a citát z K.Bartha v zásadě říkají totéž.

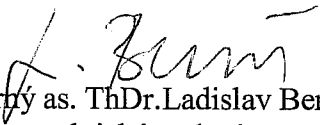
Závěrečná kapitola je shrnutím průzkumu mezi kazateli a lidmi staršími 60 let v Reformované křesťanské církvi na Slovensku. V zásadě je výsledek velmi povzbuzující: staří lidé ve skutečnosti věkový rozdíl mezi sebou a mladými kazateli nepovažují za hodný zmínky, je neproblematický. Nemyslím, že by takový výsledek způsobilo pouze to, že v anketě jim vlastně podobná otázka nebyla položena. Diplomant dospívá ke stanovisku, které stojí za zmínku: kazatelé, kteří byli od mládí zakotveni v obecnství sboru, mají k lidem starším usnadněný vztah.

Jak bylo uvedeno, diplomová práce vlastně nezpracovává vytčené téma, které definuje podtitul: Problematika veľkého vekového rozdielu medzi farárom a členmi zboru. Rozumím velmi dobře existenciální rovině dané otázky, myslím, že z práce je i zřejmý velký zájem o práci s lidmi staršími. Od podobně zvoleného tématu bychom však nejspíš očekávali nejen podrobný výklad například 1Tm 4,12 či Jer 1,6, ale také obecnější úvahu o roli zkušenosti. Jak autor uvádí, je při pastorači se starými lidmi problémem právě nedostatečná životní zkušenost. Proč přesto církve povolávají své kazatele a kazatelky, aby tuto práci konali? Proč mohou konat pastorači rodin s dětmi svobodní, pastorači mužů ženy, alkoholiků abstinenti atd.?

Po formální stránce vykazuje práce řadu grafických nedostatků (většinou chybějící mezery a opuštěné slabiky na začátku řádku), pravopis si nedovoluji vzhledem k mé neznalosti slovenštiny hodnotit.

Vysoko hodnotím zaujetí pro téma pastorače s lidmi starými v prostředí sboru, kde autorovi nechybí zjevně praktických zkušeností a představ. Avšak i druhá verze diplomové práce vykazuje velkou řadu nedostatků, na které předchozí posudky již poukázaly. Za hlavní považuji absenci odborně vedené argumentace a jen velmi nedostatečně zpracované téma z podtitulu. Proto nemohu s dobrým svědomím doporučit práci k obhajobě.

V Pardubicích 18.9.2007

Odborný as. ThDr.Ladislav Beneš
Katedra praktické teologie